UCHWAŁA NR 71 /2017

POMORSKIEJ WOJEWÓDZKIEJ RADY RYNKU PRACY W GDAŃSKU
z dnia 30 października 2017 roku

w sprawie wyrażenia opinii o projekcie Regionalnego Planu Działań na Rzecz Zatrudnienia dla województwa pomorskiego na rok 2018

Na podstawie art.8 ust.1 pkt 1 i 4, art. 22 ust.2, ust. 5 pkt 3 ustawy z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (Dz. U. z 2017, poz. 1065 z późn. zm.) oraz § 4 ust. 1 pkt 3 i § 5 ust. 9 Regulaminu Pomorskiej Wojewódzkiej Rady Rynku Pracy w Gdańsku w kadencji 2014-2020, uchwala się co następuje:

§1

Pomorska Wojewódzka Rada Rynku Pracy w Gdańsku **pozytywnie** opiniuje projekt Regionalnego Planu Działań na Rzecz Zatrudnienia dla województwa pomorskiego na rok 2018.

§2

Projekt Regionalnego Planu Działań na Rzecz Zatrudnienia dla województwa pomorskiego na rok 2018 stanowi załącznik do niniejszej uchwały.

§3

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

PRZEWODNICZĄCY
Pomorskiej Wojewódzkiej
Rady Rynku Pracy w Gdańsku
Dariusz Gobis

DARIUSZ GOBIS

UZASADNIENIE

Ustawa z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (Dz. U. z 2017, poz. 1065 z późn. zm.) nakłada na samorząd województwa obowiązek przygotowania corocznie regionalnego planu działań na rzecz zatrudnienia (RPDZ), który określa priorytetowe grupy bezrobotnych i innych osób wymagających wsparcia. RPDZ przygotowywany jest na podstawie Krajowego Planu Działań na rzecz Zatrudnienia, uwzględniając strategię rozwoju województwa, w tym w zakresie polityki społecznej, o której mowa w przepisach o samorządzie województwa i przepisach o pomocy społecznej – po zasięgnięciu opinii powiatów wchodzących w skład województwa oraz wojewódzkiej rady dialogu społecznego, o której mowa w ustawie o Radzie Dialogu Społecznego i innych instytucjach dialogu społecznego.

Do zadań samorządu województwa w zakresie polityki rynku pracy należy współdziałanie z wojewódzką radą rynku pracy w określaniu i realizacji regionalnej polityki rynku pracy i rozwoju zasobów ludzkich.

Do zadań wojewódzkich rad rynku pracy należy opiniowanie projektu regionalnego planu działań oraz okresowych sprawozdań z jego realizacji, zgodnie z postanowieniami ustawy o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy oraz regulaminem Pomorskiej Wojewódzkiej Rady Rynku Pracy w Gdańsku w kadencji 2014-2020.

Opiniowany projekt Regionalnego Planu Działań na rzecz Zatrudnienia dla województwa pomorskiego na rok 2018 przygotowany został na podstawie Założeń programowo-organizacyjnych do przygotowania Krajowego Planu Działań na rzecz Zatrudnienia na lata 2018-2020, z uwzględnieniem Strategii Rozwoju Województwa Pomorskiego 2020 oraz Strategii Polityki Społecznej Województwa Pomorskiego na lata 2014-2020.

Projekt RPDZ stanowiący załącznik do uchwały formułuje wyzwania i działania Samorządu Województwa Pomorskiego w zakresie polityki rynku pracy i rozwoju zasobów ludzkich w roku 2018 przyjęte za Regionalnym Programem Strategicznym w zakresie aktywności zawodowej i społecznej Aktywni Pomorzanie, który stanowi uszczegółowienie zapisów Strategii Rozwoju Województwa Pomorskiego 2020. Ponadto, RPDZ określa priorytetowe grupy bezrobotnych i innych osób wymagających wsparcia, biorąc pod uwagę wskazania wynikające z cytowanych wyżej dokumentów strategicznych poziomu regionalnego i krajowego.

Mając na uwadze powyższe podjęcie niniejszej uchwały uważa się za uzasadnione.

PRZEWODNICZĄCY
Pomorskiej Wojewódzkiej
Rady Rynku Pracy w Gdańsku
DARIUSZ GOBIS
Dariusz Gobis

Załącznik do Uchwały Nr 71/17
Pomorskiej Wojewódzkiej Rady
Rynku Pracy w Gdańsku z dnia 30
października 2017 r.

Regionalny Plan Działań na rzecz Zatrudnienia dla województwa pomorskiego na rok 2018

Gdańsk, 2017 r.

Spis treści

Wykaz użytych skrótów: 3
1. Wprowadzenie 4
1.1 Podstawy prawne RPDZ 4
1.2 Uwarunkowania strategiczno - programowe RPDZ 4
2. Diagnoza sytuacji na pomorskim rynku pracy 9
3. Wyzwania regionalnej polityki rynku pracy i rozwoju zasobów ludzkich na 2018 rok 14
3.1Wspieranie mobilności przestrzennej i zawodowej 15
3.2 Zagospodarowanie niewykorzystanych zasobów pracy 16
3.3 Promowanie przedsiębiorczości 17
3.4 Dopasowanie kompetencji i kwalifikacji do potrzeb rynku pracy 17
3.5 Wzmocnienie działań wspierających instytucje rynku pracy 18
4. Priorytetowe grupy osób bezrobotnych i innych osób wymagających wsparcia 19
5. Źródła finansowania regionalnej polityki rynku pracy i rozwoju zasobów ludzkich w 2018 r. 19
6. Monitorowanie wykonania działań i sprawozdawczość 20

Wykaz użytych skrótów:

KPDZ	Krajowy Plan Działań na rzecz Zatrudnienia
MRPiPS	Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej
PORP	Pomorskie Obserwatorium Rynku Pracy
PO WER	Program Operacyjny Wiedza Edukacja Rozwój 2014-2020
RPDZ	Regionalny Plan Działań na rzecz Zatrudnienia
RPO WP	Regionalny Program Operacyjny Województwa Pomorskiego na lata 2014-2020
RPS	Regionalny Program Strategiczny
RPS AP	Regionalny Program Strategiczny w zakresie aktywności zawodowej i społecznej Aktywni Pomorzanie
RPR	Roczny Plan Realizacji
RPR RPS AP	Roczny Plan Realizacji Regionalnego Programu Strategicznego w zakresie aktywności zawodowej i społecznej Aktywni Pomorzanie
SPS	Strategia Polityki Społecznej Województwa Pomorskiego na lata 2014-2020
SRWP 2020	Strategia Rozwoju Województwa Pomorskiego 2020
WUP	Wojewódzki Urząd Pracy w Gdańsku

1. Wprowadzenie

1.1 Podstawy prawne RPDZ

Zgodnie z art. 3 ust. 1 ustawy z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (Dz. U. 2017 poz. 1065 z późn. zm.; dalej: ustawa) zadania państwa w zakresie promocji zatrudnienia, łagodzenia skutków bezrobocia oraz aktywizacji zawodowej są realizowane na podstawie uchwalanego przez Radę Ministrów Krajowego Planu Działań na rzecz Zatrudnienia, oraz w oparciu o inicjatywy samorządu gminy, powiatu, województwa i partnerów społecznych.
W myśl art. 8 ust. 1 pkt 1 ustawy do zadań samorządu województwa należy określanie i koordynowanie regionalnej polityki rynku pracy i rozwoju zasobów ludzkich w odniesieniu do krajowej polityki rynku pracy poprzez przygotowanie i realizację regionalnego planu działań na rzecz zatrudnienia.

Samorząd województwa, na podstawie Krajowego Planu Działań na rzecz Zatrudnienia, corocznie przygotowuje i realizuje regionalny plan działań na rzecz zatrudnienia, który uwzględnia strategie rozwoju województwa, w tym w zakresie polityki społecznej, opinie powiatów wchodzących w skład województwa oraz wojewódzkiej rady dialogu społecznego. Regionalny plan działań określa priorytetowe grupy bezrobotnych i innych osób wymagających wsparcia (art. 3 ust. 4 ustawy). Za realizację zadań w zakresie polityki rynku pracy, wskazanych w art. 8 ust. 1 ustawy, w tym za przygotowanie regionalnego planu działań, w imieniu samorządu województwa odpowiada wojewódzki urząd pracy (na mocy art. 8 ust. 3 ustawy).
Regionalny Plan Działań na rzecz Zatrudnienia dla województwa pomorskiego przyjmowany jest uchwałą Zarządu Województwa Pomorskiego.

1.2 Uwarunkowania strategiczno - programowe RPDZ

Uwarunkowania programowe Regionalnego Planu Działań na rzecz Zatrudnienia dla województwa pomorskiego na rok 2018 (dalej: RPDZ/2018), istotne z punktu widzenia polityki rynku pracy, wynikają z dokumentów strategicznych i programowych szczebla krajowego oraz regionalnego.

W przygotowaniu Regionalnego Planu Działań na rzecz Zatrudnienia szczególne znaczenie wśród dokumentów poziomu krajowego ma **Krajowy Plan Działań na rzecz Zatrudnienia** uchwalany przez Radę Ministrów corocznie od 2005 r., natomiast od 2009 r. uchwalany w cyklach trzyletnich.

Dokument ten, zgodnie z art. 3 ust. 3 ustawy, określa w szczególności:

- cele i kierunki działań zgodne z priorytetami polityki państwa w dziedzinie rynku pracy,

- przewidywaną wysokość środków finansowych, w tym Funduszu Pracy oraz budżetu państwa, na dofinansowanie działań wynikających z Krajowego Planu Działań,
- wskaźniki efektywności Krajowego Planu Działań.

Mając na względzie fakt, że KPDZ na lata 2018-2020 nie został dotychczas uchwalony (wg Harmonogramu prac nad KPDZ na lata 2018-2020 przyjęcie dokumentu przez Radę Ministrów ma nastąpić do końca grudnia 2017 r.), RPDZ/2018 został przygotowany w oparciu o projekt **„Założeń programowo-organizacyjnych Krajowego Planu Działań na rzecz Zatrudnienia na lata 2018–2020"** (stanowiący załącznik do pisma MRPiPS znak: DRP.IV.40013.15.2017.IP z 27 lipca 2017 r.).

W KPDZ na lata 2018–2020 wyznacza się następujące priorytety:

- Aktywizacja zawodowa niewykorzystanych dotąd zasobów pracy, w tym grup najbardziej narażonych na wykluczenie społeczne i bezrobocie długoterminowe,
- Sprawny rynek pracy.

W związku z operacyjnym charakterem KPDZ na lata 2018-2020 **celem głównym** pozostaje: *zwiększenie wskaźnika zatrudnienia ogółem, skrajnych grup wiekowych, kobiet i osób niepełnosprawnych przy jednoczesnym zagwarantowaniu wysokiego bezpieczeństwa zatrudnienia.*

W ramach KPDZ wyznaczone będą **dodatkowe cele:**

- zwiększenie adekwatności działań urzędów pracy do zmieniającego się rynku pracy,
- zwiększenie wskaźnika aktywności zawodowej ogółem, wśród kobiet, osób młodych (do 25 lat), osób niepełnosprawnych, osób w starszym wieku,
- zwiększenie adaptacyjności na rynku pracy,
- zwiększenie aktywności zawodowej osób związanych z rolnictwem w kierunku pozarolniczego rynku pracy,
- wprowadzenie zmian w systemie kształcenia zawodowego w zawodach obecnych na rynku pracy oraz z udziałem pracodawców,
- zwiększenie zatrudnienia w innowacyjnych - przyszłościowych sektorach gospodarki,
- wprowadzenie efektywnej polityki migracji zarobkowych.

Według informacji zawartych w „Założeniach..." monitorowanie realizacji działań KPDZ na lata 2018-2020 oraz ocena postępu w osiąganiu celów prowadzone będą w oparciu o zestaw wskaźników głównych i pomocniczych. Wskaźniki główne odnoszą się do sytuacji na polskim rynku pracy i stopnia realizacji celów Strategii „Europa 2020". Wskaźniki pomocnicze natomiast służą ocenie postępów dokonanych w ramach poszczególnych kierunków działań KPDZ na lata 2018-2020.

Kluczowym dokumentem szczebla regionalnego, który ma wpływ na wyznaczenie w RPDZ/2018 **wyzwań** w zakresie regionalnej polityki rynku pracy jest **Strategia Rozwoju Województwa Pomorskiego 2020**[1] będąca narzędziem kreowania przez Samorząd Województwa Pomorskiego rozwoju regionu. Narzędziami realizacji Strategii jest sześć regionalnych programów strategicznych[2]. SRWP 2020 wskazuje trzy cele strategiczne. Jednym z nich jest **cel strategiczny 2. Aktywni Mieszkańcy,** zgodnie z którym, strategicznym interesem województwa jest wzmocnienie, m.in. aktywności mieszkańców, tak by mieli większe szanse na prace odpowiadające ich aspiracjom, rozumieli potrzebę i dążyli do zdobywania nowych umiejętności. Podkreślono również potrzebę wzmocnienia kompetencji sektora publicznego i pozarządowego, co wpłynie na podniesienie jakości usług publicznych skuteczniej wspierających mieszkańców w realizacji ich planów na polu społecznym, zawodowym i gospodarczym.

Cel strategiczny 2. Aktywni Mieszkańcy skonkretyzowany jest przez trzy cele operacyjne; wśród nich cel operacyjny **2.1 Wysoki poziom zatrudnienia,** dla którego oczekiwane efekty związane są m.in. z:

- wyższym poziomem zatrudnienia mieszkańców, zwłaszcza kobiet, osób młodych, starszych, niepełnosprawnych, a także zamieszkujących obszary wiejskie oraz małe miasta,
- wyższym poziomem uczestnictwa w kształceniu ustawicznym i wzroście jego znaczenia w podstawowej działalności dydaktycznej pomorskich szkół wyższych,
- silniejszą integracją społeczną osób zagrożonych wykluczeniem zawodowym,
- wzmocnieniem finansowym i instytucjonalnym podmiotów ekonomii społecznej,
- lepiej rozwiniętym i sprofesjonalizowanym systemem poradnictwa zawodowego,
- wzrostem liczby mikro i małych przedsiębiorstw oraz upowszechnieniem profesjonalnych standardów szkoleń pracowników przez firmy.

Mając na względzie przyjęty przez Samorząd Województwa Pomorskiego system realizacji SRWP 2020, dokument RPDZ/2018 jest ściśle powiązany z narzędziami jej realizacji,

---

[1] Załącznik nr 1 do uchwały nr 458/XXII/12 Sejmiku Województwa Pomorskiego z dnia 24 września 2012 r. w sprawie przyjęcia Strategii Rozwoju Województwa Pomorskiego 2020.

[2] Załącznik nr 1 do uchwały nr 419/41/15 Zarządu Województwa Pomorskiego z dnia 14 maja 2015 r. w sprawie przyjęcia Regionalnego Programu Strategicznego w zakresie aktywności zawodowej i społecznej Aktywni Pomorzanie,

Załącznik nr 1 do uchwały nr 1122/185/16 Zarządu Województwa Pomorskiego z dnia 3 listopada 2016 r. w sprawie przyjęcia Regionalnego Programu Strategicznego w zakresie rozwoju gospodarczego Pomorski Port Kreatywności,

Załącznik nr 1 do uchwały nr 1123/185/16 Zarządu Województwa Pomorskiego z dnia 3 listopada 2016 r. w sprawie przyjęcia Regionalnego Programu Strategicznego w zakresie atrakcyjności kulturalnej i turystycznej Pomorska Podróż,

Załącznik nr 1 do uchwały nr 930/274/13 Zarządu Województwa Pomorskiego z dnia 8 sierpnia 2013 r. w sprawie przyjęcia Regionalnego Programu Strategicznego w zakresie ochrony zdrowia Zdrowie dla Pomorzan,

Załącznik nr 1 do uchwały nr 951/275/13 Zarządu Województwa Pomorskiego z dnia 13 sierpnia 2013 r. w sprawie przyjęcia Regionalnego Programu Strategicznego w zakresie transportu Mobilne Pomorze,

Załącznik nr 1 do uchwały nr 931/274/13 Zarządu Województwa Pomorskiego z dnia 8 sierpnia 2013 r. w sprawie przyjęcia Regionalnego Programu Strategicznego w zakresie energetyki i środowiska Ekoefektywne Pomorze.

reprezentowanymi przez sześć regionalnych programów strategicznych. Najistotniejszym z nich, z punktu widzenia realizacji zadań w zakresie polityki rynku pracy jest **Regionalny Program Strategiczny w zakresie aktywności zawodowej i społecznej Aktywni Pomorzanie**. Program pełni wiodącą rolę w konkretyzacji i realizacji wynikających z zapisów SRWP działań samorządu Województwa Pomorskiego w takich obszarach jak: zatrudnienie (cel szczegółowy 1 Wysoki poziom zatrudnienia), kapitał społeczny (cel szczegółowy 2 Wysoki poziom kapitału społecznego) i edukacja (cel szczegółowy 3 Efektywny system edukacji).

Wdrażanie RPS AP, podobnie jak pozostałych RPS, odbywa się za pomocą rocznego planu realizacji, który określa planowane działania służące realizacji celów Programu, jednostki odpowiadające za realizację działań, terminy realizacji i planowane koszty.

Istotne dla realizacji działań w obszarze rynku pracy są rekomendacje płynące z analizy realizacji celów operacyjnych SRWP 2020 sformułowane w **„Ocenie realizacji Strategii Rozwoju Województwa Pomorskiego 2020 w latach 2013-2016"**[3]. Dla realizacji celu operacyjnego 2.1 Wysoki poziom zatrudnienia wskazuje się m.in. na potrzebę uwypuklenia w działaniach aktywizacji społeczno-zawodowej migrantów oraz podnoszenia/zmiany kwalifikacji pracowników w odpowiedzi na zmieniający się profil gospodarki regionu. Rekomendacje dotyczyły również skonkretyzowania i zdynamizowania realizacji zobowiązania odnośnie integracji działań regionalnych instytucji rynku pracy, pomocy i integracji społecznej.

Dokumentem stanowiącym integralną część SRWP 2020 oraz spójnym z RPS AP jest **Strategia Polityki Społecznej Województwa Pomorskiego na lata 2014-2020**[4]. Zadaniem SPS na obecny okres programowania jest zweryfikowanie dotychczas wytyczonych kierunków w obszarze regionalnej polityki społecznej oraz zaplanowanie działań mających na celu budowę nowego wymiaru integracji społecznej, niezbędnego w kontekście zachodzących zmian gospodarczych, demograficznych i społeczno-kulturowych.

Schemat przedstawiający powiązanie RPDZ/2018 z dokumentami wyznaczającymi kierunki działań na rynku pracy na poziomie krajowym i regionalnym:

[3] Załącznik do uchwały nr 793/250/17 Zarządu Województwa Pomorskiego z dnia 11 lipca 2017 w sprawie przyjęcia „Oceny realizacji Strategii Rozwoju Województwa Pomorskiego 2020 w latach 2013-2016".

[4] Załącznik do uchwały nr 763/XXXVI/13 Sejmiku Województwa Pomorskiego z dnia 20 grudnia 2013 r. w sprawie przyjęcia Strategii Polityki Społecznej Województwa Pomorskiego na lata 2014-2020.

Założenia Krajowego Planu Działań na rzecz Zatrudnienia na lata 2018 – 2020

Regionalny Plan Działań na rzecz Zatrudnienia dla województwa pomorskiego na rok 2018

Wyzwania regionalnej polityki rynku pracy i rozwoju zasobów ludzkich na rok 2018

Działania na rzecz zatrudnienia podejmowane w 2018

Działanie 1.1.1 Mobilność zawodowa	Działanie 1.1.2 Aktywizacja społeczno-zawodowa	Działanie 1.2.1 Inicjowanie przedsiębiorczości	Działanie 1.2.2 Rozwój mikro i małych przedsiębiorstw	Działanie 1.3.1 Skuteczne poradnictwo zawodowe	Działanie 1.3.2 Profilowana oferta kształcenia ustawicznego

Zobowiązania Samorządu Województwa Pomorskiego

- Wdrożenie regionalnego systemu monitorowania i ewaluacji sytuacji na rynku pracy w oparciu o pomorskie obserwatorium rynku pracy
- Wdrożenie regionalnego systemu poradnictwa zawodowego
- Integracja działań regionalnych instytucji rynku pracy, pomocy i integracji społecznej w zakresie pomocy w wychodzeniu z bierności zawodowej mieszkańców województwa

Regionalny Program Strategiczny w zakresie aktywności zawodowej i społecznej Aktywni Pomorzanie

Cel szczegółowy 1. Wysoki poziom zatrudnienia

Priorytet 1.1 Aktywność zawodowa bez barier	Priorytet 1.2 Fundamenty przedsiębiorczości	Priorytet 1.3 Adaptacja do zmian na rynku pracy

Strategia Rozwoju Województwa Pomorskiego 2020

Cel strategiczny 2. Aktywni Mieszkańcy

Cel operacyjny 2.1. Wysoki poziom zatrudnienia

Strategia Polityki Społecznej Województwa Pomorskiego na lata 2014 - 2020

2. Diagnoza sytuacji na pomorskim rynku pracy

Zmiany w strukturze demograficznej ludności, mimo że następują wolniej niż w innych regionach kraju, są zauważalne na pomorskim rynku pracy

- Pozytywnym zjawiskiem jest systematyczny wzrost liczby ludności - w końcu 2016 r. województwo pomorskie zamieszkiwało 2 315,6 tys. osób, a w końcu 2011 r. - 2 283,5 tys. osób (w okresie ostatnich 5 lat wzrost o 32,1 tys. osób, tj. o 1,4%). Trendem rosnącym charakteryzuje się również najwyższy dodatni w skali kraju przyrost naturalny na 1000 ludności oraz współczynnik dzietności.

- Niekorzystnie dla rynku pracy zmienia się natomiast struktura ludności według ekonomicznych grup wiekowych. Maleje w regionie liczba osób w wieku produkcyjnym (18-59/64 lat), rośnie w wieku poprodukcyjnym (60+/65+) – w 2016 r. w stosunku do 2011 r. liczba osób w wieku produkcyjnym zmniejszyła się o 40,9 tys. osób, a w wieku poprodukcyjnym wzrosła o 76,5 tys.

- Wskaźnik obciążenia demograficznego (tj. ludność w wieku nieprodukcyjnym przypadająca na 100 osób w wieku produkcyjnym) rośnie z roku na rok i należy do pięciu najwyższych wśród pozostałych województw w kraju. W Pomorskiem w 2016 r. na 100 osób w wieku produkcyjnym przypadało 62,3 ludności w wieku nieprodukcyjnym (w kraju średnio 61,7). Według prognozy już w 2020 r. wskaźnik obciążenia demograficznego w regionie wyniesie 67,8 osób, a w 2025 r. 72,4 osób.

- Demografia i jej prognozy nie sprzyjają mobilności pracowniczej w województwie pomorskim. Liczba osób zdolnych do przekwalifikowania się, zmiany miejsca pracy oraz zdobycia dodatkowej specjalizacji[5] stopniowo ulega zmniejszeniu[6]. W końcu 2016 r. liczba osób w wieku tzw. produkcyjnym mobilnym (18 – 44 lata) była niższa o 9,4 tys. osób w stosunku do stanu sprzed pięciu lat, tj. z końca 2011 r.

- Jak wynika z prognoz[7] liczba osób w wieku produkcyjnym mobilnym z roku na rok będzie się nadal zmniejszać; zmniejszać się będzie też jej udział w ludności ogółem. Już w 2020 r. liczba osób w wieku produkcyjnym mobilnym zmniejszy się o 38,1 tys., w roku 2025 aż o 99,3 tys., a ich udział w ogóle ludności regionu wyniesie odpowiednio 37,8% i 35,0% (w 2016 r. – 39,7%).

- Szacuje się, że do 2025 r. na rynku pracy będzie brakowało około 313 tys. osób w wieku produkcyjnym mobilnym, by utrzymać obecną relację ich liczby do liczby osób w wieku poprodukcyjnym (w końcu 2016 r. osób w wieku produkcyjnym mobilnym było 2 razy więcej niż w wieku poprodukcyjnym).

---

[5] Statystyczne przyjmuje się, że osoby w wieku 18-44 lata są w okresie mobilnym, tzn. są zdolne do zmiany stanowiska, miejsca pracy a nawet do przekwalifikowania.

[6] Począwszy od roku 2013 liczba osób w wieku produkcyjnym mobilnym jest niższa w stosunku do roku poprzedniego. Bank Danych Lokalnych GUS.

[7] Prognoza ludności 2014-2050, GUS.

Aktywność ekonomiczna mieszkańców rośnie, co jest efektem korzystnej sytuacji gospodarczej w regionie

- Według danych z Badania Aktywności Ekonomicznej Ludności GUS (dane dotyczą osób w wieku 15 lat i więcej) w Pomorskiem utrzymują się tendencje wzrostowe: liczby aktywnych zawodowo[8], w tym liczby pracujących oraz udziału tych populacji w ogólnej liczbie ludności. Stopniowo zmniejsza się liczba osób pozostających w bierności zawodowej[9].

- Województwo pomorskie zostało liderem w skali kraju w zakresie wzrostu populacji mieszkańców aktywnych zawodowo (1 052 tys. osób) oraz liczby pracujących (1 005 tys. osób). W II kwartale 2017 r. w porównaniu do II kwartału 2012 r. wzrost osób aktywnych zawodowo wynosił 17,9%, tj. 160 tys. (w kraju wzrost o 0,2%, o 39 tys. osób). Liczba pracujących w wieku 15 lat i więcej charakteryzowała się jeszcze wyższą dynamiką wzrostu i w tym samym okresie zwiększyła się o 23,8%, tj. o 193 tys. osób (w kraju wzrost o 5,7%, tj. o 889 tys.).

- Utrzymuje się trend wzrostowy współczynnika aktywności zawodowej, tj. udziału aktywnych zawodowo w ogólnej liczbie mieszkańców oraz wskaźnika zatrudnienia, tj. udziału pracujących w ogólnej liczbie ludności. Poziom obu wskaźników w II kwartale 2017 r. należał do najwyższych w kraju (po województwie mazowieckim i wielkopolskim).

- Współczynnik aktywności zawodowej ludności w wieku 15 lat i więcej w województwie pomorskim zwiększył się z poziomu 54,3% w II kwartale 2012 r. do 58,3% w II kwartale 2017 r., tj. o 4 pkt. proc. (jest to największy wzrost wśród wszystkich województw).

- Natomiast wskaźnik zatrudnienia ludności w wieku 15 lat i więcej w omawianym okresie wzrósł z poziomu 49,4% do 55,6% (jest to drugi co do wielkości wzrost, po województwie wielkopolskim). Dla populacji w wieku 20-64 lata w II kwartale 2017 r. wskaźnik zatrudnienia wynosił 72,3% (dla mężczyzn 80,9% - jeden z najwyższy wskaźników w kraju). Ponadto, wśród populacji mężczyzn odnotowano większą dynamikę wzrostu, zarówno współczynnika aktywności zawodowej, jak i wskaźnika zatrudnienia niż w przypadku populacji kobiet.

- Od dwóch lat zmniejsza się liczba biernych zawodowo w regionie. W II kwartale 2017r. liczba biernych zawodowo zmniejszyła się o 42 tys. osób w stosunku do II kwartału 2015 r. Mimo trendu spadkowego liczba biernych zawodowo w regionie wynosiła w II kwartale br. 754 tys. osób i stanowiła 41,7% ogółu ludności w wieku 15 lat i więcej, co oznaczało, że na 10 mieszkańców powyżej 15 roku życia - 4 pozostawało w bierności. Większość biernych zawodowo w Pomorskiem to kobiety – 63,0%.

---

[8] Zgodnie z metodyką BAEL osoby aktywne zawodowo to osoby w wieku produkcyjnym wyrażające chęć podjęcia pracy. Do aktywnych zawodowo zalicza się zarówno osoby pracujące, jak i osoby bezrobotne (w tym zarejestrowane w urzędach pracy) poszukujące pracy i zainteresowane jej podjęciem.

[9] Zgodnie z metodyką BAEL bierni zawodowo (nieaktywni zawodowo) to osoby niepracujące i nieposzukujące pracy. W grupie tej znajdują się: osoby niewykazujące chęci do zatrudnienia mimo posiadania zdolności do podjęcia pracy, osoby starsze (w wieku emerytalnym) lub takie, które są w wieku produkcyjnym, ale uzyskały uprawnienia rentowe i nie zamierzają powrócić na rynek pracy. Stan bierności zawodowej dotyczy także osób niepełnosprawnych oraz młodzieży, która nie rozpoczęła jeszcze kariery zawodowej lub czasowo wycofała się z rynku pracy z powodu kontynuowania edukacji lub konieczności opieki nad dzieckiem, rodziną.

- W ostatnich latach zmienia się struktura biernych zawodowo ze względu na przyczynę bierności. W szczególności obserwuje się wzrost odsetka osób biernych zawodowo z powodu emerytury z poziomu 42,5% w II kwartale 2012 r. do 48,9% w II kwartale 2017 r. Inne przyczyny bierności zawodowej w województwie pomorskim to m.in: nauka, uzupełnianie kwalifikacji - 18,2%, obowiązki rodzinne i związane z prowadzeniem domu - 15,3%, choroba, niepełnosprawność - 13,7% oraz zniechęcenie bezskutecznością poszukiwania pracy - 2%.
- Obniżenie wieku emerytalnego od 1 października 2017 r. może wpłynąć na wzrost liczby osób biernych zawodowo z powodu pozostawania na emeryturze.

Ilość ofert pracy rośnie, bezrobocie maleje – powiększa się luka zatrudnieniowa na rynku pracy

- Utrzymuje się rekordowo wysoka liczba wolnych miejsc pracy zgłaszanych przez pracodawców. Od stycznia do sierpnia 2017 r. do urzędów pracy co miesiąc zgłaszano średnio 10,5 tys. wolnych miejsc pracy, łącznie 84,2 tys. ofert, z tego blisko jedna trzecia (31,2%) to miejsca pracy w Trójmieście. W 2016 r. pracodawcy zgłosili 108,3 tys. wolnych miejsc pracy, a w 2015 r. – 87,1 tys.
- Zwiększyła się również liczba ofert pracy dla specjalistów różnorodnych branż z województwa pomorskiego publikowana na portalu internetowym pracuj.pl. W I półroczu 2017 r. w porównaniu do I półrocza 2016 r. zapotrzebowanie na specjalistów wzrosło o 7,6% i wynosiło 18,3 tys. ofert (średnio 3,1 tys. ofert miesięcznie). Więcej niż jedna trzecia ofert pracy skierowana była do specjalistów w dziedzinie handlu i sprzedaży, jedna piąta do obszaru obsługi klienta, jedna szósta do specjalistów IT.
- Obserwuje się trend wzrostowy wynagrodzeń w województwie pomorskim. Przeciętne miesięczne wynagrodzenie w sektorze przedsiębiorstw w sierpniu 2017 r. wynosiło 4 593,95 zł i w stosunku do sierpnia 2012 r. wzrosło o 24,4%. Pod względem wysokości wynagrodzeń region zajmuje czwartą pozycję po województwach mazowieckim, dolnośląskim i śląskim.
- W III kwartale 2017 r. blisko 60% pracodawców w północnym regionie kraju deklaruje problemy ze znalezieniem pracowników. Sytuacja ta ma w dużej mierze negatywny wpływ na wyniki firm - uniemożliwia zawieranie nowych kontraktów, rozwijanie działalności np. na nowych rynkach, rosną koszty personalne, często pracodawca z powodu trudności z pozyskaniem wykwalifikowanych kandydatów musi zrezygnować z inwestycji albo je ograniczać[10].
- Na rynku pracy odczuwalny jest niedobór pracowników w coraz większej liczbie branż. Brakuje informatyków, pracowników ds. rachunkowości i księgowości ze znajomością języków obcych, pracowników transportu i logistyki, opiekunów osób starszych. Deficyt widoczny jest również w branżach tradycyjnych, m. in. w przetwórstwie przemysłowym, budownictwie, w gospodarce morskiej oraz w turystyce i gastronomii; występuje bardzo duży deficyt pielęgniarek i położnych.

[10] Barometr Rynku Pracy III kwartał 2017, www.workservice.pl (region północny obejmuje województwo pomorskie, kujawsko-pomorskie i warmińsko-mazurskie).

- Liczba bezrobotnych zarejestrowanych w powiatowych urzędach pracy zmniejsza się piąty rok z rzędu. Od 31 grudnia 2012 r. zmniejszyła się o 50,5 tys. i w końcu 2016 r. osiągnęła poziom 64,1 tys. osób. W 2017 r. tendencja spadkowa nadal się utrzymuje - w sierpniu w województwie pomorskim odnotowano 51,4 tys. osób bezrobotnych.
- Spadkowi liczby bezrobotnych towarzyszy spadek stopy bezrobocia (na koniec sierpnia 2017 r.: w województwie pomorskim - 5,9%, w Polsce - 7,0%).
- Bezrobocie w regionie jest zróżnicowane przestrzennie, najlepsza sytuacja występuje w Trójmieście. W sierpniu 2017 r. najniższe stopy bezrobocia odnotowano w Sopocie (2,1%), w Gdyni (3,2%) i w Gdańsku (3,4%), a najwyższe w powiatach człuchowskim (13,4%) i malborskim (13,2%).
- Bezrobotni stanowią pięćdziesięciotysięczną populację niewykorzystanych zasobów pracy na pomorskim rynku. Wraz ze spadkiem liczby bezrobotnych struktura tej populacji uległa zmianie, co powoduje, że jest ona na zdecydowanie trudniejsza do zaktywizowania zawodowego. Zasoby kadrowe zarejestrowane w urzędach pracy w końcu sierpnia 2017 r. to w dużej mierze osoby długotrwale bezrobotne (46,4% ogółu), które często nie chcą lub nie mogą podjąć pracy zawodowej; bezrobotne kobiety (63,1%), z których blisko jedna trzecia nie podjęła zatrudnienia po urodzenia dziecka. Ponadto, w końcu I półrocza 2017 r. co trzecia osoba bezrobotna (31,5 %) nie posiadała żadnych kwalifikacji zawodowych, a 27,3% jest wykształcona na poziomie gimnazjalnym i poniżej.
- Jak komentują eksperci NBP[11] - poprawa sytuacji na rynku pracy, obserwowana od 2013 roku, ogranicza ryzyko zwolnień oraz przyczynia się do zamiany umów czasowych na bezterminowe. Bezrobocie będzie nadal malało, choć zapewne coraz wolniej. W krótkim czasie będzie to napędzało wzrost płac oraz zwiększało poczucie stabilności zatrudnienia. W dłuższej perspektywie wzrastające płace mogą przewyższyć wydajność pracowników. Konieczne jest zwiększenie podaży pracy. Wymaga to większego otwarcia na imigrację oraz zwiększania aktywności zawodowej osób starszych.

Coraz większe zapotrzebowanie na pracowników z zewnątrz

- Znaczny deficyt pracowników, a także rosnąca inwestycyjna atrakcyjność regionu ma przełożenie na obecne i przyszłe tendencje migracyjne ludności oraz powoduje coraz większe zainteresowanie pomorskich pracodawców zatrudnianiem cudzoziemców, w szczególności obywateli Ukrainy.
- Utrzymuje się trend wzrostowy rejestracji w urzędach pracy oświadczeń o zamiarze powierzenia wykonywania pracy obywatelom Republiki Armenii, Republiki Białorusi, Republiki Mołdawii, Federacji Rosyjskiej, Gruzji i Ukrainy bez konieczności uzyskania zezwolenia na pracę.
- W 2016 r., w porównaniu do roku poprzedniego, odnotowano ponad 2,5 krotny wzrost zarejestrowanych w powiatowych urzędach pracy oświadczeń o zamiarze powierzenia wykonywania pracy obywatelom zza wschodniej granicy. Pomorscy pracodawcy deklarowali chęć zatrudnienia 67,4 tys. cudzoziemców, tj. średnio 5,6 tys. osób miesięcznie. W 2017 r. liczba oświadczeń rośnie jeszcze dynamiczniej.

[11] Kwartalny raport o stanie rynku pracy – I kwartał 2017 r., NBP.

W okresie 8 miesięcy 2017 r. zapotrzebowanie pracodawców wynosiło 85,8 tys. osób, średnio 10,7 tys. osób miesięcznie (w tym: 91,7% dotyczyło obywateli Ukrainy, 5,3% Białorusi, 2,2% Mołdawii). Oświadczenia dotyczyły w większości zawodów należących do wielkich grup zawodów: pracownicy przy pracach prostych (51,3% miejsc pracy) oraz robotnicy przemysłowi i rzemieślnicy (32,4% miejsc pracy).

- Blisko dwukrotny wzrost odnotowano także w przypadku liczby zezwoleń na pracę cudzoziemców spoza Unii Europejskiej wydanych przez Wojewodę Pomorskiego. W 2016 r. wydano 7,9 tys. zezwoleń, co w porównaniu do 2015 r. oznaczało wzrost o 3,7 tys. Wzrost wydanych zezwoleń o ponad połowę (64,1%) odnotowano także w I półroczu 2017 r. – wydano 5,9 tys. zezwoleń, co w porównaniu do I półrocza 2016r. oznaczało wzrost o 2,3 tys. Dominowały zezwolenia (88,7%) wydawane obywatelom Ukrainy – w ilości 5,2 tys. Znacznie mniejsza liczba zezwoleń dotyczyła obywateli innych krajów, m.in.: Białorusi – 0,2 tys. i Rosji – 0,1 tys. Zezwolenia na pracę wydane cudzoziemcom w większości dotyczyły (64,4%) zatrudnienia robotników wykwalifikowanych.
- W celu usprawnienia obsługi cudzoziemców 25 września 2017 r. Wojewoda Pomorski wydał zarządzenie w sprawie kryteriów wydawania zezwoleń na pracę cudzoziemców na terenie województwa pomorskiego[12]. Zarządzenie to określa wykaz zawodów i rodzajów prac, w stosunku do których wydanie zezwolenia na pracę nie wymaga tzw. testu rynku pracy, tzn. informacji starosty o braku możliwości zaspokojenia potrzeb kadrowych pracodawcy w oparciu o rejestry bezrobotnych i poszukujących pracy lub negatywny wynik rekrutacji organizowanej dla pracodawcy.
- Sukcesywnie rośnie też liczba studentów cudzoziemców kształcących się w pomorskich uczelniach. Na przestrzeni ostatnich pięciu lat liczba ta podwoiła się i w roku akademickim 2016/2017 studiowało w regionie 2,9 tys. obcokrajowców. Jednakże, ich udział w ogólnej liczbie studentów nie jest zbyt wysoki – wynosił jedynie 3,2% (w kraju 4,9%).
- Sytuacja migracyjna ludności w województwie pomorskim należy do jednej z najlepszych w kraju. Saldo migracji wewnętrznych na pobyt stały jest dodatnie, ma tendencję rosnącą i w 2016 r. osiągnęło drugi poziom wśród województw (po województwie mazowieckim). Ogólne saldo migracji stałej klasyfikuje Pomorskie na 3 pozycji (po mazowieckim i małopolskim)[13].
- W związku z rosnącą atrakcyjnością osiedleńczą województwa pomorskiego szansą na częściowe wypełnienie luki na pomorskim rynku pracy mogą być również osiedleńcy z innych województw i krajów oraz mieszkańcy Pomorza powracający po okresie pracy za granicą (reemigranci).

Rozwój przedsiębiorczości

- W województwie pomorskim utrzymuje się trend wzrostowy liczby podmiotów gospodarki narodowej na 10 tys. mieszkańców w wieku produkcyjnym. W okresie 2012-2016 wskaźnik ten wzrósł z poziomu 1 813 do 2 011. W 2016 r. na 10 tys.

[12] Dz.Urz. Województwa Pomorskiego, Gdańsk dnia 26 września 2017 r. poz. 3359.

[13] Tylko 5 województw w Polsce ma dodatnie ogólne saldo migracji stałej (dolnośląskie, małopolskie, mazowieckie, pomorskie, wielkopolskie), pozostałe mają saldo ujemne.

Pomorzan najwięcej przypadało przedsiębiorstw małych, zatrudniających od 0 do 9 osób (1 930 podmiotów).

- W województwie pomorskim odnotowuje się rosnący trend liczby osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą (wpisanych do rejestru Regon). W latach 2012 – 2016 wzrost ten był najwyższy w kraju (na równi z województwem mazowieckim) i wynosił 5,0% - przybyło 9,5 tys. osób prowadzących własną działalność.
- W ostatnich latach jednakże liczba podmiotów wyrejestrowanych z rejestru Regon utrzymuje się na poziomie zbliżonym do 20 tys. rocznie, z czego osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą stanowią 95%.
- Z badania „Pomorski rynek pracy w kontekście relokacji pracowniczej Wyzwania i potencjały" wynika, że 34% przebadanych studentów deklaruje, że po zakończeniu studiów chciałoby założyć firmę i pracować na własny rachunek. Najwięcej zwolenników pracy we własnej firmie jest wśród studentów kierunków technicznych i humanistycznych, najmniej: ścisłych i medycznych. Warto podkreślić, że 4% uczestników badania ma już za sobą doświadczenie w prowadzeniu działalności gospodarczej.

Niewielu mieszkańców województwa pomorskiego kształci się przez całe życie – dynamicznie pogłębia się luka kompetencyjna na rynku pracy

- Rynek pracy jest bardzo dynamiczny i szybko reaguje na zmiany zachodzące w gospodarce. Wymusza na pracownikach dostosowywanie się do jego wymagań, częstą zmianę pracy lub zawodu. Zdobyte wcześniej kwalifikacje szybko ulegają dezaktualizacji, dlatego inwestowanie w poszerzanie wiedzy, podwyższanie kwalifikacji, zdobywanie nowych kompetencji ma istotny wpływ na znalezienie odpowiedniej pracy, utrzymanie się na rynku pracy, poziom dochodów oraz standard życia.
- Na skalę uczestnictwa w kształceniu ustawicznym mają wpływ takie czynniki jak, m.in. możliwość godzenia pracy z nauką, sytuacja rodzinna, organizacja czasowa, dostępność, cena czy jakość nauki. Zgodnie z danymi Eurostatu[14] udział mieszkańców województwa pomorskiego w kształceniu ustawicznym osób w wieku 25–64 lata w 2016 r. wynosił 5,5% (w roku 2015 – 5,0%). Wskaźnik uczestnictwa w kształceniu ustawicznym osób w wieku 25–64 lata w 2016 r. w Pomorskiem był wyższy niż w kraju (3,7%), ale znacznie odbiegał od średniej dla krajów Unii Europejskiej (10,8%).

3. Wyzwania regionalnej polityki rynku pracy i rozwoju zasobów ludzkich na 2018 rok

Na podstawie dokonanej diagnozy sytuacji na rynku pracy w województwie pomorskim, kluczowym wyzwaniem staje się zapewnienie równowagi popytu i podaży zasobów pracy, przy szczególnym uwzględnieniu aspektu związanego z dostosowaniem kompetencji i kwalifikacji pracowników do potrzeb pracodawców.

Mając powyższe na uwadze, sformułowano 5 wyzwań regionalnej polityki rynku pracy na rok 2018. Określenie tych wyzwań, zaplanowanie odpowiednich, spójnych z tymi

[14] Dane Eurostat, Participation rate in education and training by NUTS 2 regions.

wyzwaniami działań, a następnie ich realizacja niewątpliwie przyczyni się do podniesienia poziomu rozwoju pomorskiego rynku pracy.

3.1 Wspieranie mobilności przestrzennej i zawodowej

Ograniczenie napływu nowej siły roboczej oraz odpływ doświadczonych pracowników stopniowo będzie miał coraz większy wpływ na kształt rynku pracy w województwie pomorskim. Rosnący w ostatnim okresie deficyt pracowników, zarówno w branżach silnie rozwijających się, jak i w branżach tradycyjnych dla regionu, spowodował zwiększone zainteresowanie pomorskich pracodawców zatrudnianiem cudzoziemców, w szczególności obywateli Ukrainy. Szansą na częściowe wypełnienie luki na rynku pracy mogą być również mieszkańcy Pomorza powracający po okresie pracy za granicą.

Interwencja w tym obszarze będzie zmierzała do promowania i ułatwiania mobilności pracowników, zarówno w wymiarze przestrzennym, wewnątrzregionalnym, międzyregionalnym, międzynarodowym, jak i zawodowym, i obejmie następujące działania:

- ✓ Budowanie i rozwijanie systemu wsparcia imigrantów z państw trzecich w obszarze rynku pracy.
- ✓ Wspieranie międzynarodowego przepływu pracowników poprzez działania sieci Europejskich Służb Zatrudnienia EURES.
- ✓ Monitorowanie procesu zwolnień grupowych pracowników z przyczyn dotyczących zakładu pracy.
- ✓ Współdziałanie z instytucjami i partnerami rynku pracy.
- ✓ Koordynowanie systemów zabezpieczenia społecznego.
- ✓ Prowadzenie akcji informacyjno-promocyjnych służących wzmocnieniu skuteczności realizowanych działań.

Oczekiwane efekty:

Ułatwienie przepływu pracowników poprzez poprawę dostępu i jakości usług w zakresie pośrednictwa pracy, w tym w ramach sieci EURES oraz ułatwienie wsparcia instytucjonalnego dla imigrantów.

3.2 Zagospodarowanie niewykorzystanych zasobów pracy

W związku z korzystną sytuacją gospodarczą i rosnącym popytem na pracowników zmniejsza się w regionie poziom bezrobocia. W rejestrach powiatowych urzędów pracy pozostają osoby bardzo trudne do zaktywizowania. Są to przede wszystkim osoby bez kwalifikacji zawodowych, kobiety, które w dużej części nie powróciły na rynek pracy po urodzeniu dziecka, osoby młode czy starsze, często pozostające w długotrwałym bezrobociu. Potencjalne zasoby kadrowe możliwe do wykorzystania w regionie to także osoby bierne zawodowo, między innymi osoby uczące się oraz nie podejmujące pracy z powodu obowiązków rodzinnych i związanych z prowadzeniem domu. Jednakże największą grupę biernych zawodowo stanowią osoby przebywające na emeryturze. Przewiduje się, że obniżenie wieku emerytalnego wpłynie na wzrost liczby osób biernych zawodowo z powodu pozostawania na emeryturze.

Interwencja w ramach tego obszaru zostanie ukierunkowana na włączenie w pracę osób z powyższych grup, stanowiących potencjalne zasoby kadrowe, jak również na promowanie dłuższego okresu aktywności zawodowej i obejmie następujące działania:

- ✓ Wdrażanie projektów w zakresie aktywizacji zawodowej osób pozostających bez pracy przez instytucje rynku pracy z Europejskiego Funduszu Społecznego w ramach Osi Priorytetowej 1 PO WER 2014-2020 (Działanie 1.1 i 1.2) oraz projektów z obszaru zatrudnienia przez Powiatowe Urzędy Pracy województwa pomorskiego w ramach Osi Priorytetowej 5 RPO WP (Działanie 5.1).
- ✓ Aktywizowanie osób bezrobotnych, w szczególności długotrwale bezrobotnych, w tym poprzez zlecanie działań aktywizacyjnych agencjom zatrudnienia.
- ✓ Inicjowanie i koordynowanie programów i projektów regionalnych w zakresie aktywizacji zawodowej osób bezrobotnych.
- ✓ Integracja działań regionalnych instytucji rynku pracy, pomocy i integracji społecznej w zakresie pomocy w wychodzeniu z bierności zawodowej mieszkańców województwa.
- ✓ Prowadzenie akcji promocyjnych służących wzmocnieniu realizowanych działań.